

Dagen som förändrade världen?

Terroristattacken mot det amerikanska samhället har chockerat en stor del av världen. I radio och TV har de ohyggliga händelserna gång på gång penetrerats. Det har talats om ett nytt Pearl Harbor, om en ny form av krigsföring, om vedergällningsattacker. Spekuleringarna om vem och hur stora grupper som står bakom dådet är många. Den finländska flaggan har varit på halvstång och skolor och arbetsplatser har stannat för några minuter för att delta i sorgen.

Men vad det hela egentligen överraskande? Var sörjer vi egentligen? Hur skall fortsättningen bli? Jag vill för min del bidra med några tankar.

Vad det en överraskning?

Jovisst, förstås. Ingen hade väntat sig en attack på det här sättet. Men vad är det nya? Det nya är inte ondskan. Den har under historiens lopp alltid varit grym och djävulskt uppfinningsrik. Det nya är förstås vår tids möjligheter för en enskild person att sprida sin ondskan till ett stort område och över många människor på en gång. Och det nya är vår tids sårbara samhälle. Om man bortser från våra känslor och bara ser förnuftsmässigt på det hela var attacken inte egentligen överraskande. Den kunde ha hänt när som helst förr och var som helst i den rika delen av världen.

Vad sörjer vi egentligen?

Vi sörjer människoliv, som gått till spillo, söndrade hem, barn utan föräldrar och föräldrar utan barn. Men inte bara det. Jag tror att sorgen rör sig också på ett annat plan. Som också har påpekats skulle vi inte ha reagerat på samma sätt om tragedin skulle ha hänt någon annanstans. Inte har vi flaggat på halvstång över massakerna i f.d. Jugoslavien, över offer i Sudan idag o.s.v. Vi sörjer väl ytterst vår egen bräckliga tillvaro. Fakta har gått upp för oss att vi egentligen lever otryggt. Terrorister kan ju slå till när som helst. Och världsekonomin kan äventyras av några enskilda okända personer. Vi i den rika västvärlden sörjer att den välfärd som byggts upp kan raseras som ett korthus. När inte ens världens rikaste och mäktigaste stat kan skydda sig, vem kan det då?

Vägen framåt?

Som jag ser måste attacken påverka samhällsplaneringen. Varför måste man koncentrera all makt om den då är ekonomisk, politisk, eller militärisk till samma fysiska plats? Hur har någon kommit på tanken att man skall bygga våningshus med över 100 våningar och centrerar mycket av världshandeln till detta hus. Och hur kan man försvarsmässigt försvara att en stor del (tiotusentals människor) av förvaltningen för ett lands militärmakt centreras till samma byggnad. Det är alltid lätt att vara efterklok, men är inte en sådan centrering uttryck helt enkelt för övermod – att visa att vi skall vara störst och bäst.

Attacken ger en orsak till eftertanke vid uppbyggnaden av hela vårt samhälle. Vi har gjort det så otroligt sårbart inte bara i form av koncentration till fysiska byggnader utan också vad gäller datorisering, energitillgång, multinationella bolag och så vidare. Tankar på mindre antal skyskrapor, mera decentralisering, mera vind och solenergi förankrad i lokala bolag, mera ansvar för världens fattiga är sådant som måste dyka upp i terroristattakens kölvatten.

Men hur vi än samhällsbygger kan vi ändå inte skydda oss mot ondskan i alla dess former. Den måste åtgärdas på ett annat sätt. Med förvåning tar man nu del av det amerikanska talet om vedergällning. Det är klart att man måste göra allt för att få fast de skyldiga. Men vi vet

vad vedergällningens princip leder till: Mera våld, missämja, missförtroende och hat. Med all respekt för den sorg som finns i USA idag måste man ändå konstatera att man skulle vänta sig andra signaler från ett s.k. kristet land.

För det finns en annan väg. Jag hade förmånen att förra söndagen vara på vänförsamlingsbesök i Kågedalen i Sverige och fick där predika över världshistoriens största freds- och befrielseörelse, Jesu ord i bergspredikan att inte ge igen utan älska sina fiender och be för dem som förföljer (attacker er). Ärkebiskop emeritus John Vikström höll en fin andakt över samma text på tisdag kväll. Jesus har själv visat att den vägen är framkomlig. Vi är kallade att gå samma väg. Paulus, genomsyrad av Jesu kärlek, visade i sin tids Mellanöstern också att denna väg är möjlig att gå. Han hade gjort sina terroristattacker i Guds namn och som han trodde i Guds namn. Men han blev omvänd till andra tankar och därmed också tillvänd till sin medmänniska och sin motståndare. Också om känslorna ropar på vedergällning och vedergällningens väg synes så enkel så kallas vi att gå en annan väg, den radikala vägen. Försoningens, samförståndets väg och rättfärdighetens väg.